

BERGSLUFT

Medlemsblad för Elin Wägner-sällskapet nr 18

April 1996

ISSN 1103-4156

Elin Wägner-dagen 1996

firas på Kristi Himmelsfärdsdag den 16 maj i Bygdgården i Berg. Alla är hjärtligt välkomna att lyssna till skådespelerskan

Bibi Andersson

som under rubriken "Öppen väg till Sarajevo" kommer att berätta om sitt arbete för freden i Bosnien. Så här ser programmet ut:

kl. 13 Årsmöte

kl. 14 Bibi Anderssons framträdande.

Efteråt finns kaffeservering och Lilla Björka hålls öppet för alla som vill besöka huset.

Årsmöte

Alla medlemmar kallas härmed till årsmötet. Verksamhetsberättelse och ekonomisk berättelse bifogas detta nummer av Bergsluft. Valberedningen (Kerstin Axén 0470-245 52 och Kerstin Pharmanson 0470-77 55 55) tar gärna emot förslag på personer som vill delta i styrelsearbetet. Framför allt behövs förslag på någon som skulle kunna överta kassörssysslan efter Brita-Stina Jonsson, som beslutat sig för att lämna ifrån sig det uppdraget..

Samåkning till Elin Wägner-dagen

är en bra idé för er som bor i eller söder om Stockholm. Ring Marianne Enge Swartz (08-306907) för samordning av resorna. Övernattning kan i mån av plats erbjudas på Lilla Björka (anmälan till Märta Schlecker, 0472-720 93) eller på vandrarhemmet i Asa (0472-631 10).

Middag på Lilla Björka

Alla som vill fortsätta samvaron efter Elin Wägner-dagens program är välkomna att delta i en kvällsmåltid på Lilla Björka. Anmälan senast den 13 maj till Solveig Hammarbäck (0470-77 55 57) eller Märta Schlecker (0472-72093).

Höstseminariet

på St. Sigfrids folkhögskola den 21-22 sep. kommer att ha freden som tema. Ingrid Segerstedt-Wiberg är redan inbokad som talare och dessutom hoppas vi att Helena Forsås-Scott, vår verkliga kännare av EW:s romaner, ska kunna komma från London och föreläsa om hur EW:s fredstankar avspeglas i några romaner.

Boka redan nu in 21-22 sep. i almanackan!

Starta en egen studiecirkel

uppmanar Folkuniversitetet och erbjuder hjälp med ekonomi och administration. Lämpligt för er som skulle vilja läsa Elin-böcker tillsammans med likasinnade. Växjökontoret, som kan ge ytterligare upplysningar, har telefonnummer 0470-14420.

I Elins efterföljd

har Christina Doctare - förra året utsedd till Årets Väckarklocka - arbetat. Det framgår klart av hennes intressanta bok *När man väntar sig en man* som i höstas kom ut på Trevis förlag. Hon har inte dragit sig för att knacka på hos de stora herrarna och be dem upphöra med sitt smutsiga krig i Bosnien. Boken ger också en tankeväckande bild av hur det är att som kvinna arbeta i de patriarkala strukturer som alla internationella organisationer utgör.

Elin Wägner-sällskapet, Skir, Svanaholm, 355 91 VÄXJÖ
Postgiro 22 21 27-3

Bergsluft Redaktion: Marianne Enge Swartz och Solveig Hammarbäck Telefon 0470-775557, 775515

Bibi Andersson köpte Elin Wägner

Detta hände på auktion för kultur i Sarajevo när Sotheby's auktionerade ut drygt hundra konstverk en söndag i december. Auktionen hölls till förmån för kulturlivet och konstnärerna och hade arrangerats av stiftelsen Open Road to Sarajevo. De flesta av verken var skänkta av upphovsmännen själva men en stålrelief av Elin Wägner utförd av Siri Derkert skänktes av ett av hennes barnbarn. Den ropades in av skådespelerskan Bibi Andersson för 23.000 kr. När jag ringde upp Bibi och frågade varför svarade hon att hennes beundran var stor både för Siri och Elin och att hon var jättelycklig för att hon fått möjlighet att förvärva reliefen.

/Marianne Enge Swartz

Litterära sällskap

finns det gott om i Sverige, ett 90-tal, och de flesta är medlemmar i DELS, De litterära sällskapens samarbetsnämnd. Det är tack vare Dels som vi kan njuta av de fina författarpresentationerna i den litterära tidskriften Parnass, som sällskapens medlemmar får prenumerera på till förmånspris tillsammans med Allt om böcker. Gör det!

Lilla Hornsberg, där Dels håller sina möten, återinvigdes den 13 mars genom att ordföranden Bure Holmbäck klippte av ett blågult band efter ett fint program där bl.a. skådespelerskan Irene Lind framförde Songes av Almqvist. Därefter var det buffé som Lilla Hornsbergs kulinariskt kunnige intendent Tord Falk dukat fram. Tanken är att Lilla Hornsberg ska utvecklas till något av ett kulturcentrum för Kungsholmen med utställningar och litterära seminarier. Ett möte med sällskap med författarhus planeras för att vi ska få tillfälle att dela erfarenheter med varandra.

/Marianne Enge Swartz

På torpet
i Småland
behövs ingen
TV

Jag drar upp
rullgardinen
och tittar på
Mitt i naturen

/Lena Gretasdotter

Rapport från Lilla Björka

Stiftelsen Elin Wagners Lilla Björka har nu verkat i mer än ett år och vid ett allmänt möte den 27 januari berättade ordf. Charlotte Branting om vad som skett under året.

De 50 mötesdeltagarna fick också lyssna på redaktör Stig Tornehed som kåserade omkring de inspelningar med Elin Wägner som han hade sparat upp i Sveriges Radios arkiv. Åhörarna fick lyssna på inspelningar med Elin Wägner både som uppläsare av egna verk och som kåsör med personliga tankar om varför hon blivit författare. Elin Wagners erfarenheter som journalist och hennes arbete med filmmanus hade lärt henne att ett enkelt, personligt språk var det som passade radiomediet bäst. Därför kändes också bilden som rösterna förmedlade av författaren levande och aktuell och den stämde väl överens med de minnesbilder från vänner och grannar som Stig Torneheds inspelningar också bjöd på.

Under våren har Lilla Björkas tak reparerats och därefter står badrummet i tur. Vi räknar dock med att liksom förra sommaren kunna ta emot grupper och enskilda som vill besöka och ev. övernatta på Lilla Björka. Märta Schlecker (0472-72093) tar emot anmälningar och svarar på frågor. Vi hälsar alla intresserade välkomna.

Öppet hus på Lilla Björka blir det varje dag kl. 14-20 under Berg-veckan den 29/6-7/7, som avslutas med ett musikkafé den 7/7 kl. 15 med småländska stämningar med Per Anders Löthman och Bo Johan Francke.

Den 14-27 juli blir Lilla Björka platsen för det första byggnadsvårdsläget i trakten. Då ska vissa interiörarbeten ske under antikvarisk ledning och med skickliga hantverkare från trakten som handledare. Framför allt är det Elin Wagners arbetsrum på andra våningen som ska rustas upp och så långt som möjligt återställas i sitt ursprungliga skick. Svenska Akademien har bidragit med 25.000 kr till material och arbetskostnader.

Vill du vara med och hjälpa till med utspisning av lägerdeltagare samt transporter vid utflykter och samtidigt följa det spännande renoveringsarbetet? Ring Märta Schlecker och anmäl ditt intresse!

Deltagare från Kretaresan

i oktober och några övriga vänner från sällskapet samlades på Lilla Hornsberg den 2 december. Vi var allt som allt 17 personer som kom för att höra Ulla Wickman-Sundin berätta om myterna runt Medelhavet ur ett kvinnligt-manligt perspektiv.

Vanligen tar Ulla en hel termin på sig för att berätta om myterna så det blev mycket intensivt och spännande när hon nu skulle sammanfatta allt för oss på 6 timmar. Vi fick föreställa oss den primitiva, omedvetna människan och i vilken föreställningsvärld hon kan tänkas ha levt i. Hennes utveckling måste ha varit språkets och bildernas, som gått hand i hand med hennes medvetandes mognad. Ulla berättade om kvinnan som dyrkades för sin livgivande funktion, hur anden (psyke) blåste liv i henne och svällde hennes buk och byst.

Ulla visade också många bilder av gudinnor och "idéer" av kvinnlig fruktsamhet. Så småningom kom människan till insikt om mannens funktion i reproduktionen och de manliga symbolerna började ta över och därmed ett patriarkaliskt samhälle. Självklara saker för oss idag, men intressant att föreställa sig vilken mystik detta måste ha varit omgärdat av under tusentals år. Och vad det gett upphov till i språkets och bildernas utveckling.

Det var en givande dag med avbrott för lunch då vi serverades en underbar fisksoppa av paret som bor på Lilla Hornsberg.

/Lotta Frost

Minnen kring Gabriela Mistral's besök i Sverige i december 1945

Upptakten till följande artikel är ett besök hos vår vän Flory Gate i Rösås den 25/10 1995. Forskaren Julien Vasquez i Stockholm har några dagar tidigare ringt Flory och frågat om hon kan påminna sig något kring nobelprisutdelningen 1945 då den chilenska författarinnan Gabriela Mistral fick priset i litteratur. En utgivning av en bok kring författarinnan planeras liksom ett symposium.

Det slumpar sig så att jag får uppdraget att göra intervjun med Flory och när allt är nedskrivet och korrigerat sänds arken iväg till litteraturforskaren Vasquez för att publiceras i den kommande boken. Någon vecka senare kommer bekräftelsen på att Flory Gate minns nobelprisutdelningen exakt! TV sänder ett minnesprogram kring Nobel och där finns sekvensen när Hjalmar Gullberg håller tal och Gabriela Mistral mottager priset!

Intervju med Flory Gate angående Gabriela Mistral's nobelpris och resan till Selma Lagerlöfs Mårbacka:

"Jag såg Gabriela Mistral för första gången i Konserthusets stora sal i samband med nobelprisutdelningen i december 1945. Hjalmar Gullberg, medlem i Svenska Akademien och pristagarinnans svenske översättare, höll högtidstalet. Enligt sed skulle den omtalade sitta på sin hedersplats, men Gabriela Mistral gjorde något ovanligt. När Gullberg övergick till spanska språket reste hon sig, gick fram och ställde sig alldeles intill Gullberg, som nästan kom av sig. Det uppstod som en dialog mellan talaren och prismottagaren. Hjalmar Gullberg vände sig ömsom mot publiken och mot Gabriela Mistral. Vilken utstrålning de hade! Jag kommer bara ihåg detta samförstånd som tycktes råda mellan dem. Minns inte hur hon var klädd, endast att hon var jättesöt och en strålande personlighet. Då tänkte jag, att så här gör en omedelbar människa.

Någon dag efter prisutdelningen reste vi till Mårbacka. Enligt Elin Wagners anteckningar var det den 28 december. Vi åkte både bil och tåg. Det var vinter och kallt. Ressällskapet bestod av: Elin Wagner, Eva Andén (Selma Lagerlöfs dödsboförvaltare), Lisa Ekedahl (Elins kusin), Goulard de la Lama (Gabriela Mistral's sekreterare) och jag.

Genom Eva Andéns försorg hade Mårbacka öppnats för oss och där bjöds vi på middag efter ankomsten. Elin och Gabriela gick sedan tillsammans genom detta kvarlämnade hem. Vad jag minns talade de franska med varandra. Vi andra stannade kvar i ett sällskapsrum. Situationen var sådan, kände vi övriga, att Elin och Gabriela behövde få vara ensamma med varandra i detta hus, som tillhört en författarinna de båda fångslats av och skrivit om.

Jag hade med mig kameran och tog en del bilder på sällskapet och miljön.

Vi stannade på Mårbacka över natten. Nästa dag var strålande vacker med sol och många minusgrader. Elin och Gabriela försvann till Selma Lagerlöfs grav på Östra Emterviks kyrkogård. Så småningom åkte vi tillbaka till Stockholm. Det måste ha varit per tåg för jag förnimmer i tankarna Gabriela i en nattkupé. Vi skildes åt i Stockholm. Jag minns inget mer kring resan."

/Monnica Söderberg

Vad Elin Wagner upplevde under denna resa kan man ta del av i EW-sällskapets småskrift nr 3 *En Bild En Bok Ett Brev*, sammanställd av KF Bernander (20 kr + porto 7 kr på pg 22 21 27-3).

Naturen och själen

mår bra av ett lugnare livstempo, skriver Stefan Edman i senaste numret av tidskriften *En värld*. Där presenterar han en tysk framtidsstudie som konstaterar att förutom återanvändning och energiparteknik kommer vi i framtiden också att behöva en långsammare och mer eftertänksam livsstil.

Visionerna av ett mer hållbart samhälle måste göras tydligare, säger Stefan Edman. "Det handlar långtifrån bara om "miljö" utan måste genomgå varje sektor i samhället. Strängt taget finns det inga miljöproblem utan en samhällelig kris som bland annat yttrar sig i en stress av naturens ekosystem."

De idéburna rörelserna - som vi lite uppgivet brukar kalla enfrågerörelser - måste se till att integrera miljö- och resursfrågorna i sina program. Varför talar Ebba-Witt Brattström och Maria-Pia Boethius så ytterst lite om natur och miljö som en självklar grund i kvinnorörelsen - trots att de har tillgång till en så inspirerande förgrundsgehalt som Elin Wägner med sin kärlek till jorden. Varför har facket legat så lågt? Vilken miljösyn har egentligen idrottsrörelsen?

Vi har mycket kvar att göra för att uppnå visionerna om ett samhälle som är gott för alla att leva i. "Före sekelskiftet kommer vi att få se spännande och oväntade ting", säger Stefan. "Kanske ett rejält språng in i en annorlunda spelplan för själva marknadsekonomin... Ändå landar vi allihop till sist hemma i vårt eget kök, i våra egna värderingar." Ja, och varför inte starta med att läsa Elins diskussion om hög levnadsstandard i kapitlet Molnfödelse i *Väckarklocka*. Det borde vara obligatorisk läsning för alla beslutsfattare i ekonomiska och politiska frågor.

I slutet av sin artikel refererar Stefan till samhällsvetaren Martin Bennulf vid Göteborgs universitet, som i sin doktorsavhandling "Miljöopinionen i Sverige" funnit att kvinnor är mer miljöpositiva än män. Orsaken anser han vara dels att kvinnor oftast har ett mer reproduktivt arbete, dels att de hyser en annan natursyn och ett mer feministiskt orienterat värdesystem.

/Solveig Hammarbäck

Stockholm kulturhuvudstad

I december blev jag bjuden på buffé i stadshuset i Stockholm - tillsammans med ca tusen andra förslagsställare till kulturhändelser 1998. Ett enormt buffébord var dukat längs Blå hallen. Duken var blå och längs med hela bordet stod röda juläpp-

len med brinnande ljus. Runt omkring hela bordet låg enris. Och bordet var dukat med allehanda läckerheter som vi stoppade i oss på stående fot allt medan vi frågade de närstående vad de hade föreslagit. Och varför var Elin Wägner-sällskapets ordförande i Stadshuset denna kväll? Jo, sällskapet hade föreslagit ett program med stadsvandringar i olika författares fotspår.

/Marianne Enge Swartz

Högskolebiblioteket i Växjö

flyttade in i sina nya vackra lokaler i september. Sarah Death, som under sin tid som gästforskare tillbringade mycket tid där, upptäckte att biblioteket saknade många av Elin Wägners böcker. Elin Wägner-sällskapet överlämnade därför som gåva i samband med invigningen ett vackert exemplar av *Dialogen fortsätter*.

Hur ska studenterna vid Högskolan i Växjö kunna stimuleras att skriva uppsats om bygdens stora författare Elin Wägner om de inte lätt kan få tillgång till hennes böcker? Vi tänker därför fortsätta med att förse högskolebiblioteket med Elins böcker så snart lämpliga volymer dyker upp. Om någon av medlemmarna har EW-böcker att avvara förmedlar vi gärna kontakt med biblioteket.

Akademiska uppsatser

med anknytning till Elin Wägner tar vi gärna emot till vår egen samling. Vi har sedan sist fått tre litteraturvetenskapliga uppsatser från EW-forskaren Bibi Jonsson som arbetar med sin avhandling om EW:s trettioårsromaner i Lund.

Från Umeå universitet har vi erhållit Eva Grundelius uppsatser *Manlig Identitet och uthållig utveckling* samt *Feministiskt perspektiv på uthållig utveckling*, båda framlagda vid pedagogiska institutionen.

Nästa nummer av Bergsluft

kommer ut i början av augusti tillsammans information om höstseminariet den 21-22 september.

Redaktionen tar tacksamt emot artiklar och notiser.

Manusstopp: 15 juli